

Փ Ա Ր Ո Ս *Paros*

ISSUE 24 - JULY / ԹԻԻ 24 – ՅՈՒԼԻՍ 2019

NEWSLETTER OF THE DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AUSTRALIA & NEW ZEALAND

ԹԵՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գ2 2 Յուլիս – Բարձրաշնորհ Տեր Հայկազուն Արք Նաճարեան, բարեխնամ Առաջնորդ Աւստրալիոյ եւ Նոր Չելանտայի թեմին, նախագահեց Կալուածոց Յանձնախումբի հերթական ժողովին:

Գ2 3 Յուլիս – Սրբազան Հայրը, ընկերակցութեամբ Արժ Տեր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի, Թեմական Խորհուրդի անդամներ Սարգիս Տեր Պետրոսեանի, Ստեփան Գրգեաշարեանի, Կարօ Ալաճաճեանի, Գեորգ Չափրազեանի եւ Դիւանապետ Նշան Պասամճեանի, այցելութիւն տուաւ Նիւ Սաութ Ուելլզի նահանգապետուհի Օրիորդ Գլատիս Պերէճիքեանին Մարթին Փլէյսի իր գրասենեակին մէջ, շնորհաւորելու համար անոր գահակալութիւնը եւ տալու համար իր եւ Հայ համայնքին բարեմտականքն ու իր օրհնութիւնը, որպէսզի օրհնաբեր դառնայ Օրիորդ Պերէճիքեանի առաքելութիւնը: Հանդիպումը տեւեց մօտաւորապէս մէկ ժամ: Նահանգապետուհին, ինչպէս միշտ, իր սիրալիր ժպիտով ու հարազատութեամբ ընդունեց պատուիրակութիւնը:

Արժարծուեցան երկրի յառաջդիմութեան համար նահանգապետուհիին ու իր նորակազմ դահլիճին առած դրական որոշումները ինչպէս նաեւ նահանգապետուհի-Հայ համայնք յարաբերութիւնները: Արժարծուեցան նաեւ կրօնական ազատութեան

առնչուող հարցեր: Կատարուեցան առաջարկներ յատկապէս Քրիստոնեայ տօներու առթիւ Խորհրդարանի կողմէ կազմակերպելի հիւրասիրութեանց առնչուած: Նահանգապետուհին տրամաբանական նկատեց տրուած առաջարկները եւ խոստացաւ փորձել իրագործել զանոնք: Հանդիպման ւարտին Սրբազան Հայրը, յանուն Հայ համայնքին եւ Թեմական Խորհուրդին, սրբանկար մը նուիրեց նահանգապետուհիին որ մեծապէս գնահատուեցաւ անոր կողմէ: Վերջին տարիներուն, Նահանգապետուհին գործնական նուաճումներ կատարեց յօգուտ Նիւ Սաութ Ուելլզ նահանգի բնակիչներուն, ան ջատագով է բազմամշակոյթին եւ մեծ աշխատանք կը տանի այդ ուղղութեամբ: Ան նաեւ զօրաւիզ է հայ դատին եւ հայ համայնքին ի նպաստ տարուած եւ տարուող աշխատանքներուն: Նախ քան բաժանում Սրբազան Հայրը հրաւիրեց Նահանգապետուհին այցելելու նորակառոյց Առաջնորդարան, զոր նահանգապետուհին խոստացաւ կատարել:

Ուրբ 5 Յուլիս – Սրբազան Հայրը իր գրասենեակին մէջ ընդունեց Աւստրալիոյ մէջ Արցախի մնայուն ներկայացուցիչ Պրն Քայլար Միքայէլեանը եւ Աւստրալիոյ Հայ Դատի Յանձնախումբի գործադիր տնօրէն Պրն Հայկ Գայսերեանը: Հանդիպումը կը վերաբերէր Արցախէն պատուիրակութեան մը ընդունելուն: Սրբազան Հայրը իր գործնական զօրակցութիւնը յայտնեց եւ իր գործակցութեան պատրաստակամութիւնը:

Ուրբ 5 Յուլիս – Տարբեր առիթներով, կազմակերպութեամբ Օրիորդ Թերեզա Փիրոլայի, զանազան Կաթոլիկ դպրոցական խումբեր, այցելած են Սուրբ Յարութիւն Առաջնորդանիստ եկեղեցի ծանօթանալու համար Հայաստանէայց Առաքելական Եկեղեցոյ, Հայ ժողովուրդին ու անոր բազմադարեան պատմութեան նամանաւանդ իմանալու Հայոց Յեղասպանութեան մասին: Օրիորդ Փիրոլա 2014էն ի վեր մեծ բարեկամ է մեր եկեղեցոյ, մասնակցած է Առաջնորդարանի կազմակերպած շատ մը ձեռնարկներուն: Ան Պրոքթըր Պէյ Կաթոլիկ Թեմի վարժարաններու քրիստոնէական ուսուցման վերահսկիչ պատասխանատուն է ինչպէս նաեւ պատասխանատուն միջկրօնական յարաբերութեանց եւ էքիմենիզմի (Projects Officer / Ecumenism and Interfaith Relations Catholic Diocese of Broken Bay): Ան հեղինակ է զանազան հրատարակութիւններու յատկապէս գիրքերու, որոնք կը ծառայեն քրիստոնէութեան ուսուցման Կաթոլիկ ամենօրեայ եւ կիրակնօրեայ վարժարաններու մէջ:

Անոր գլխաւորած խումբը այս անգամ կը բաղկանար Ուայթարա արուարձանի St Leo's College ի ուսուցչական կազմի 18 անդամներէն, որոնք որպէս վերապատրաստման (professional development) թեմա ընտրած էին Հայաստանէայց Առաքելական Եկեղեցոյ եւ Հայ ժողովուրդի վերջին հարիւր տարիներու պատմութիւնը: Փոխն ի փոխ, Օրիորդ Փիրոլա եւ Պարոն Տանիէլ Փէթրի (Տնօրէն) հիւրընկալներուն (Սրբազան Հայր, Տէր Աւետիս Քինյ Համբարձումեան եւ Դիւանապետ Նշան Պասաճեան) ներկայացուցին ուսուցիչները, որոնք զանազան նիւթեր կը դասաւանդեն ինչպէս կրօն, գիտութիւն, համակարգչային

գիտութիւններ, երաժշտութիւն, արուեստ, պատմութիւն եւլն, որմէ ետք Սրբազան Հայրը բացատրութիւն տուաւ Հայ եկեղեցոյ պատմութեան, Հայոց ցեղասպանութեան դրդապատճառներուն, Հայ ժողովուրդի պահանջատիրութեան, 1916-1923 Աւստրալիոյ պետութեան եւ ժողովուրդին յօգուտ հայութեան խաղցած մարդասիրական մեծ դերին մասին: Ուսուցիչները բազմաթիւ հարցումներ տուին Սրբազան հօր, որոնց ան մանրամասնութեամբ պատասխանեց, յստակացնելով անոնց մտքերուն մէջ յաճախ ծագած շփոթը մանաւանդ աստուածաբանական նիւթերու կապակցաբար: Աւարտին, Դիւանապետի առաջնորդութեամբ խումբը այցելեց Պօշան Փարքի Յեղասպանութեան յուշակոթող-խաչքար, ուր Օրիորդ Փիրոլա, Տիկին Լարէն Պօկիւրածքի եւ Դիւանապետը կատարեցին աղօթք ի հանգիստ Հայ 1,5 միլիոն նահատակներուն: Օրիորդ Փիրոլա, մեծապէս գոհացած վերապատրաստման այս դասընթացքէն, խոստացաւ նոր խումբ մը առաջնորդել յաջորդող մի քանի ամիսներուն ընթացքին:

Շբ 6 Յուլիս – Դիւանապետ Նշան Պասմաճեան, Նիւ Սաուր Ուելջ Էքիւմենիքըլ Քաունսըլի տարեկան դրամահաւաքի կազմակերպիչի հանգամանքով, ընկերակցութեամբ դպտի համայնքի քահանայ Հայր Եուսէֆ Ֆանուսի, հանդիպում-ժողով մը ունեցաւ Ասորի համայնքապետ Սար Միլիս Արքեպիսկոպոս Զայայի հետ: Այս տարուան դրամահաւաք-ճաշկերոյթը տեղի պիտի ունենայ Ասորիներու Սուրբ Հուրմիզտ Տաճարի սրահին մէջ, Կրինֆիլտ Փարք, 11 Օգոստոսին, որուն ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ Հայկազուն Արք.Սրբազան Հայրը եւ Հայ համայնքէն ներկայացուցիչներ: Համայնքապետ Զափա իր առատաձեռն աջակցութիւնը յայտնեց եւ գործնական առաջարկներ կատարեց կազմակերպիչներուն: Ան խոստացաւ տասնեակ Ասորի երիտասարդներ հրաւիրել ճաշկերոյթին եւ աջակցիլ ճաշերու մատակարարման: Գաղթող եկեղեցիներու դիմագրաւած մարտահրաւերները» (The challenges of the migrant churches): Ընթացքին ելոյթ պիտի ունենայ նաեւ Ասորի համայնքի ազգագրական պարախումբը: Համայնքապետը եղբայրական յարաբերութիւն ունեցած է Հոգեւոյս Աղան Սրբազանին հետ, որ կը շարունակուի ցայսօր Սրբազան Հօր հետ:

Շբ 6 Յուլիս – Համազգային Թարգմանչաց Վարժարանի տնօրէնուհի Տիկին Զարուհի Մանուկեանի հրաւերին ընդառաջելով, Սրբազան Հայրը այցելեց Վարժարան հոգեւոր գիտելիքներ փոխանցելու համար աշակերտութեան եւ ուսուցչական կազմին: Բազմավաստակ ուսուցչուհի Տիկին Մանուկեան, երկու տարիէ ի վեր տարին մի քանի անգամ, դպրոց կը հրաւիրէ Սրբազան Հայրը, աշակերտութեան մէջ ամրապնդելու համար Հայու պատկանելիութիւնը եւ Քրիստոնէայ հաւատքը: Սրբազան Հայրը մեծ ուրախութեամբ կ'ընդառաջէ հրաւերներուն եւ միշտ պատրաստակամութիւն յայտնած է այցելելու որեւէ Հայ կրթական օճախ վերոնշեալ առաքելութեամբ: Սրբազան Հայրը խօսեցաւ աշակերտներուն տաղաւար տօներու, գրերու գիտի, Հայ սուրբերու ինչպէս նաեւ աղօթքի գործութեան մասին: Տեղի ունեցաւ երկխօսութիւն, որուն ընթացքին աշակերտները Սրբազան Հօր ուղղեցին հարցումներ եւ փոխադարձաբար:

ձաբար: Թարգմանչաց վարժարանի մէջ ստեղծուած հոգեւոր սնունդ ջամբելու դրութիւնը խիստ քաջալերելի է եւ կարեւոր:

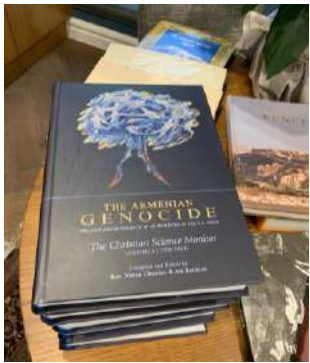
Պշ 10 Յուլիս – Կազմակերպութեամբ Հայ Գաղութիւ Բարեկեցութեան Կեդրոնի տնօրինութեան Սրբազան հայրը մասնակցեցաւ մեծահասակներու ամսական պտոյտին, որուն մասնակցեցան 40 տարեցներ: Վայր՝ Վօքլիւզ Հաուս (Vaucluse House), Սիտնիի առաջին Տուն-Թանգարանը, կառուցուած 1803 թուականին: Պտոյտին մասնակցեցաւ նաեւ Արժ Տէր Նորայր Աւագ Քահանայ Բաթանեանը երէցկնոջ հետ միասին: Մասնակիցներուն ջախջախիչ մեծամասնութիւնը առաջին անգամն էր որ կ'այցելէր այս վայրը: Բոլոր մասնակիցները մեծ տպաւորութեամբ եւ բարձր տրամադրութեամբ վերադարձան դաստիարակչական բնոյթ կրող այս պտոյտէն: Այստեղ հարկ է անդրադառնալ նորանշանակ Երէցկին Յասմիկ Համբարձումեանի ջանքերուն, որոնց շնորհիւ յաջորդաբար երրորդ պտոյտն է որ կը կազմակերպուի մեծ խանդավառութիւն ստեղծելով մեր տարեց մայրիկներուն եւ հայրիկներուն մօտ:

Ուրբ 12 Յուլիս – Հովանավորությամբ Սրբազան Հօր եւ կազմակերպությամբ ՀԲԸՄԻ Միտնիի մասնաճիւղի վարչութեան տեղի ունեցաւ շնորհահանդէսը Միխիթարեան Միաբան Հայր Վահան Օհանեանի եւ աստրալահայ մտաւորական Վահէ Քէթիպեանի ուսումնասիրած եւ հրատարակած մեծածաւալ 5 հատորներուն՝ *The Armenian Genocide – Prelude and Aftermath As Reported in the US Press* խորագրով:

Սրբազան Հօր ընկերակցեցան Արժ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեան, Թեմական Խորհուրդի Ստեփան Սարգիս Տէր Պետրոսեան, Փոխ Ստեփան Ստեփան Գրգեաշարեան, Ս. Յարութիւն Եկեղեցոյ Օխական Խորհուրդի ատենապետ Պետրոս Զօրլու եւ Դիւանապետ Նշան Պասմաճեան: Ներկայ էին հայկական զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ եւ 100է աւելի Հայ դպրութեամբ եւ Հայոց պատմութեամբ հետաքրքրուող հայորդիներ: Հանդիսավարութիւնը կատարեց Սարգիս

Մանուկեան, որ ներկայացնելէ ետք Հայր Սուրբը եւ իր գործը, կուտ բառերով բնորոշեց այս հրատարակութիւնը որպէս «ապտակ բոլոր անոնց որոնք կը մերժեն ընդունիլ Հայոց Յեղասպանութիւնը»: Հայր Սուրբը, ամբողջ 12 տարի բժախնդորէն հաւաքած է 1890-1922 թուականներուն Ամերիկեան թերթերու մէջ հրատարակուած յօդուածներ, որոնք կը վերաբերին Հայ ժողովուրդի տխուր պատմութեան եւ ցեղասպանութեան նկարագրուած ամերիկեան վեց թերթերու մէջ՝ *The Chicago Daily Tribune*, *The New*

York Times, *The Boston Daily Globe*, *The Washington Post*, *The Los Angeles Times*, *The Christian Science Monitor*: Ան, Արա Քէթիպեանի հետ միասին կարողացած է մաքրագրել բոլոր յօդուածները եւ զանոնք մեքենաշարել եւ ցուցակագրել (indexing): Հայր Սուրբը պատմեց թէ ինչպէ՞ս 2007 ին սկսած էր այս աշխատանքը քաջալերանք եւ ցուցմունք ստանալով աստրալահայ պատմաբան Վիզէն Բարզէնեանէն: Վերջինս ներկայ էր եւ իր կարգին ան էլոյթ ունեցաւ եւ բացատրութիւն տուաւ հրատարակուած 5 հատորներուն մասին եւ ըսաւ որ անոնց պարունակութիւնը տեղեկագրութիւն էր երբ ցեղասպանութեան առնչուող դէպքերը կը պատահէին եւ այդ ամէնօրեայ դրութեամբ, զայն բաղդատելով հրէաներու Ողջակիզման, որ տեղեկացուեցաւ դէպքերու (այս պարագային Համաշխարհային Բ Պատերազմի) աւսրտէն ետք: Ան կարեւոր գտաւ Հայր Վահանի աշխատանքը եւ զայն որակեց «Նուէր տրուած Հետազոտողներուն»: Ապա առիթ տրուեցաւ ներկաներուն կատարելու իրենց գնահատանքն ու ուղղելու իրենց հարցումները, որոնց սպառիչ պատասխան տուին Հայր Սուրբն ու Վիզէն Բարզէնեանը: Շինիչ առաջարկներէն մին էր այս հատորներու թրքերէնի թարգմանութիւնը:

Հանդիսութեան եզրափակիչ խօսքը արտասանեց Սրբազան Հայրը, որ շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք նաեւ աստրալահայ գաղութի հպարտանք նկատեց այս հրատարակութիւնը, որովհետեւ Հայր Սուրբի կողքին հսկայ աշխատանք տարած էր եւ կը տանի աստրալահայ մտաւորական Արա Քէթիպեանը: Ան նաեւ բարձր գնահատեց այլ աստրալահայու մը Յեղասպանութեան պատմութեան մէջ կարեւոր ներդրումը յանձին աստրալահայ պատմաբան Վիզէն Բարզէնեանի: Նաեւ բարձր գնահատեց այն գործը որ Բարզէնեան ըրած է՝ Աստրալացի տեղեկացնելու թէ իր նախնիները ինչքան բարիք եւ մարդասիրական աշխատանք տարած են հայ որբերու, անկարներու եւ չքաւոր անտունիներու ի նպաստ: Սրբազանը բարձր գնահատեց բարերարներու կատարած զոհողութիւնը, ինչպէս նաեւ աստրալահայ նուիրատուներ Տէր եւ Տիկին Աւօ եւ Ճէքի Թեւանեան ամուլը: Սրբազանը չմոռցաւ Հայ նոր սերունդը, որուն պարտքը նկատեց պատմական իրականութեանց թարմացման եւ արխիւներու գտումի աշխատանքը: «Մեր պատմութիւնը անմոռանալի դարձնելը եւ ցեղասպանութեան անժամանցելիութիւնը փաստուած իրականութիւն պահելը մեր նոր սերունդներուն ժառանգ պիտի մնայ հետեւաբար հսկայ գործ կը սպասէ իրենց» ըսաւ Սրբազան Հայրը: Հայր Վահանի տարած եւ տանելիք աշխատանքներուն յաւելեալ մանրամասնութեանց մասին կարդալ այս թիւին մէջ Հայր Սուրբին հետ կատարուած շահեկան հարցազրոյցը:

Ուրբ 12 Յուլիս – Սրբազան Հայրը, ընկերակցութեամբ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի եւ Դիւանապետին, Առաջնորդարանին մէջ ընդունեցին Տէր եւ Տիկին Ժագ եւ Ճուլի Մաքսեանը: Տար Մաքսեան, որ բազում տարիներ կը բնակի Հոնկ Բոնկ, ազգային բարերար է եւ պատասխանատու անձ է Ծայրագոյն Արեւելքի հայկական կառոյցներու (Հոնկ Բոնկ, Թայլանտ, Մինկափուր եւլն): Տէր եւ Տիկին Մաքսեան անձնական այցելութեամբ կը գտնուէին Աւստրալիա:

Բշ 15 Յուլիս – Սրբազան Հայրը նախագահեց Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի (ՀՀՀ) Աւստրալիոյ մասնաճիւղի հերթական ժողովին: Օրիորդ Սօնա Պերպերեան եւ Տիկին Աստղիկ Մանուկեան, որոնք Պրն Հայկ Լէփէճեանի հետ միասին մասնակցած էին Երեւանի մէջ տեղի ունեցած ՀՀՀի ընդհանուր ժողովին, զեկուցեցին ժողովին տարուած աշխատանքներուն եւ ծրագիրներուն, ինչպէս նաեւ Նախագահ Արմէն Սարգիսեանի ընդունելութեան մասին: Տեղի ունեցան գնահատումներ եւ խորհրդակցութիւն մասնաճիւղին տանելիք ապագայ ծրագիրներուն մասին: Խօսուեցան մանրամասնութիւններ մասնաճիւղի կազմակերպած տարեկան դրամահաւաքի ձեռնարկին մասին:

Գշ 16 Յուլիս – Սրբազան հայրը իր գրասենեակին մէջ ընդունեց Տիկին Էմմա Մարշալ-Մեծօղլեանը, որ իր մագիստրոսի թէզը կը պատրաստէ *Միտնիաբնակ հայերու փորձառութեանց մասին որպէս գաղթող Սփիւռքահայեր, թէ որպէս Հայեր ինչպիսի՞ պատկանելիութիւն անոնք կարողացան ստեղծել Աւստրալիոյ մէջ, տրուած ըլլալով որ Միտնիի Հայերուն մեծամասնութիւնը Սփիւռքեան գաղութներէ գաղթած են եւ ոչ Հայաստանէն*: Հետեւաբար տիկինը կ'ուսումնասիրէ թէ այս հանգամանքը, մշակութային փոփոխութիւնները եւ զարգացումները ինչպիսի ազդեցութիւն ունեցած են անհատ Հայուն վրայ: Տիկինը հարցազրոյցներ կատարեց Երիտասարդ Մայրերու խումբի կարգ մը տիկիններու հետ ինչպէս նաեւ մեծահասակներու: Սրբազանը իր օրհնութիւնը տուաւ եւ յաջողութիւն մաղթեց տիկնոջ իր կարեւոր ուսումնասիրութիւններուն մէջ եւ Առաջնորդարանի պատրաստակամութիւնը յայտնեց աջակցութեան:

Գշ 16 Յուլիս – Հովանաւորութեամբ Սրբազան Հօր եւ ընկերակցութեամբ Հոգշ Տէր Երեմիա Վարդապետ Աբգարեանի, Արժ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի եւ Ատենապետ Սարգիս Տէր Պետրոսեանի, Առաջնորդ Հայրը ներկայ եղաւ Ոսկան Երեւանցիի մասին պատրաստուած ֆիլմի ցուցադրութեան, կազմակերպութեամբ ՀԲԼՄ Միտնիի մասնաճիւղի վարչութեան եւ մասնակցութեամբ ֆիլմարտադրիչ Նուէր Մնացականեանի, Բեմադրիչ Յակոբ Փափագեանի եւ Միսիթարեան Միաբանութեան Մատենադարանապետ պատմագիր Հայր Վահան Օհանեանի: Ֆիլմը կը բաղկանայ երեք մասերէ , առաջինը՝ Յակոբ Մեղապարտի եւ Աստուածաշունչի առաջին տպագրութեան մասին, երկրորդը՝ Ոսկան Երեւանցիի տարած գործունէութեան իսկ երրորդը՝ Վենետիկի եւ Միսիթարեան Հայրերու գործունէութեան մասին: Ցուցադրուեցաւ միայն երկրորդ մասը (մօտ 40 վայրկեան): Դայտի Events շարժապատկերի սրահը լեցուցած էին աւելի քան 300 Հայ եւ ոչ Հայ հանդիսատեսներ: Սարգիս Մանուկեան ներկայացուց Հայրենի հիւրերը եւ հակիրճ տեղեկութիւն տուաւ ֆիլմի մասին: Ֆիլմի աւարտէն ետք առիթ տրուեցաւ ժողովուրդին ուղղելու հարցումներ, որոնց պատասխանեցին հայրենի հիւրերը: Խօսք առաւ Հայ Վահան Օհանեան եւ խօսեցաւ Միսիթարեան Միաբանութեան մասնակցութեան մասին ֆիլմի յաջողութեան հետ կապուած:

Իր փակման խօսքին մէջ Սրբազան Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց եւ օրհնեց եւ ֆիլմը պատրաստողները եւ ձեռնարկը կազմակերպողները: Ան անդրադարձաւ թէ որքան դժուար էր այս օրերուն այսպիսի վաւերագրական ֆիլմ պատրաստելը: Ան ընդգծեց թէ Հայ ժողովուրդը աշխարհի կրնայ ներկայանալ իր հարուստ մշակոյթով, մշակոյթն է անոր զենքն ու զրահը, անով է որ կրնայ բաղդատուիլ աշխարհի ամենէն բարձր քաղաքակրթութեան հասած ազգերու հետ: Սրբազանը յաջողութիւն մաղթեց Տարք Նուէր Մնացականեանին եւ Յակոբ Փափագեանին իրենց ապագայ ծրագիրներուն մէջ յատկապէս աշխարհահռչակ Հայեր ներկայացնելու իրենց ծրագիրներուն, որոնցմէ Գալուստ Կիւլպենկեան եւ այլք:

Շբ 20- Բշ 22 Յուլիս – Ընկերակցութեամբ Տէր Աւետիսի, Վարդան Սարկաւազի, Սարգիս Տէր Պետրոսեանի եւ Աւօ Թեւանեանի Սրբազանը մեկնեցաւ Պրիսպրն, ուր պատարագեց շրջանի հայութեան համար գորացնելով անոնց կապը հայ հաւատքի, իրենց նախնեաց եւ աւանդութեանց հետ: Տեղի ունեցաւ նաեւ ժողովրդային հաւաք, որու ընթացքին հարցեր տրուեցան, որոնց սպառիչ պատասխան տուին Սրբազան Հայրն ու Ատենապետ Տէր Պետրոսեանը: Այցի մանրամասնութեանց մասին կարդալ Տիկին Արմինէ Յակոբեան-Ուիքսի յաօդուածը:

Բշ 22 Յուլիս – Սրբազան Հայրը նախագահեց Թեմական հերթական ժողովին որուն ընթացքին քննութեան առարկայ եղան Սուրբ Էջմիածնի գմբէթի, սիւներու եւ որմնազարդերու նորոգութեանց ծրագիրը, Թեմի ռազմավարութեան հարցերու նուիրուած փլանաւորման ժողովի արդիւնքները, Կոմիտասի ծննդեան 150ամեակին նուիրուած ձեռնարկները, Թեմական Պատգամաւորական ժողովի բանաձեւած որոշումները, հոգեւոր դաստիարակութեան եւ ֆինանսական հարցեր:

Կիր 28 Յուլիս – Վարդավառի տօնին առթիւ Սրբազան Հայրը մատուցեց Եպիսկոպոսական Պատարագ: Յաւարտ Պատարագին, ընկերակցութեամբ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի, Տիարք Սարգիս Տէր Պետրոսեանի, Պետրոս Զօրլուի եւ Դիւանապետին, Սրբազան Հայրը Առաջնորդարանի մէջ ընդունեց Արցախէն ժամանած պատուիրակութիւնը յանձինս Արցախի Արտգործ նախարար Տիար Մասիս Մայիլեանի, Ազգային Ժողովի անդամ Տիար Դաւիթ Իշխանեանի եւ Արտգործ նախարարութեան մամլոյ պատասխանատու Տիար Արտակ Ներսիսեանի: Պատուիրակութիւնը հրաւիրուած է Աւստրալիոյ Հայ Դատի Յանձնախումբին կողմէ խորհրդակցութիւններ ունենալու քաղաքական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ Սիտնիի եւ Քանպերայի մէջ: Պատուիրակութեան կ'ընկերանային Աւստրալիոյ մէջ Արցախի մնայուն ներկայացուցիչ Քայլար Միքայէլեան եւ տիկինը: Ծանօթացման այս հանդիպումին արձարծուեցան 29 Յուլիսին տեղի ունենալիք Յարանուանութեանց հետ հանդիպումը, նոյն երեկոյեան տեղի ունենալիք ճաշկերոյթը կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներու հետ ինչպէս նաեւ Արցախի ինքնորոշման, զբօսաշրջիկութեան եւ ապահովութեան առնչութեամբ տարուած աշխատանքները: Պրն Նախարարը Գանձասարի Վանքին նկարով հիւսուած գորգ մը նուիրեց Առաջնորդարանին:

Ծանօթացման այս հանդիպումին արձարծուեցան 29 Յուլիսին տեղի ունենալիք Յարանուանութեանց հետ հանդիպումը, նոյն երեկոյեան տեղի ունենալիք ճաշկերոյթը կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներու հետ ինչպէս նաեւ Արցախի ինքնորոշման, զբօսաշրջիկութեան եւ ապահովութեան առնչութեամբ տարուած աշխատանքները: Պրն Նախարարը Գանձասարի Վանքին նկարով հիւսուած գորգ մը նուիրեց Առաջնորդարանին:

Բշ 29 Յուլիս – Պարոն Քայլար Միքայէլեանի բաղձանքով Սրբազան Հայրը հրաւերներ ուղղեց Հայ յարանուանութեանց պետերուն եւ եկեղեցական հայրերուն հանդիպումի մը համար Արցախէն ժամանած պատուիրակութեան անդամներուն հետ: Առաւօտեան ժամը 10ին Առաջնորդարանի մէջ Սրբազան Հայրը ընկերակցութեամբ Դիւանապետին, ընդունեց Հայ Կաթողիկէ Համայնքապետ Գերյարգելի Բարսեղ Ծայրագոյն Վարդապետ Սուսանեանը, Աւետարանական Համայնքապետ Վերապատուելի Յակոբ Սարգիսեանը, Աւստրալիոյ Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութեան նախագահ Վերապատուելի Գրիգոր Եւմուշաքեանը, Արժանապատիւ

Հոգևոր Հայրեր Նորայր Ասազ Քահանայ Բաթանեանը, Պարթևի Քահանայ Գարագաշեանը, Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանը, Արցախէն ժամանած պատուիրակութիւնը ընկերակցութեամբ Տէր եւ Տիկին Քայլար եւ Ժանէթ Միքայէլեանի, Թեմական խորհուրդի ատենապետ Պրն Մարգիս Տէր Պետրոսեանը, անդամ՝ Պրն Կարօ Ալաճաճեանը, Սուրբ Յարութիւն եւ Սուրբ Երրորդութիւն Եկեղեցիներու Ծխական Խորհուրդներու ատենապետներ Տիարք Պետրոս Զօրլուն եւ Նահապետ Խաչատուրեանը: Նախարար Մասիս Մայիլեան տեղեկացուց ներկաները ապահովութեան մասին ընդգծելով թէ համեմատաբար Արցախը աւելի հանգիստ է վերջին ամիսներուն ընթացքին, որ թոյլ կու տայ զբաղելու այլ հարցերով ինչպէս 2019ին քաղաքապետական ընտրութիւններ եւ Ապրիլ 2020ին՝ Նախագահական եւ Խորհրդարանական ընտրութիւններով: Նախարարը շեշտեց կարեւորութիւնը հոգևոր աշխատանքին եւ մեր վանքերու բերած նպաստը ոչ միայն հոգևոր դաստիարակութեան, այլ նաեւ անոնց զբօսաշրջիկային առաւելութիւնները: Ան բացատրեց թէ որքան կարեւոր էր վերանորոգութիւնը Երից

դաշնակցային մակարդակով: Միջազգային ճանաչման առնչուած Պրն Նախարարը տեղեկացուց թէ այդ առաջնահերթութիւն է սակայն Ատրպէյճանական խոչընդոտները շատ են: Պարոն Նախարարը յայտնեց որ Հայ ընտանիքի պահպանումը եւ մեր ասանդակական տոհմիկ արժէքներու պահպանումը հետեւողական աշխատանք են Արցախի պետութեան համար: Իսկ պետական ծրագրով կը քաջալերուին ծնունդները, որ իր արդիւնքը տուած է, ծնունդներու թիւը աճ է արձանագրած: Ինչ կը վերաբերի վերաբնակեցման ծրագրին Նախարարը ըսաւ թէ դանդաղ է այդ եւ խնդրեց հոգևոր հայրերէն քաջալերել այս գործընթացը: Միւս կողմէն ըսաւ թէ ենթակառոյցներ կը ստեղծուին պետութեան կողմէ վերաբնակեցման ծրագիրներուն գործադրման համար: Ան տուաւ Աւստրալիահայոց օրինակը որ 15 բնակարաններ պիտի կառուցուին Աւստրալիահայերու ԱՌԻ ծրագրին մէջ ներդրումով եւ իրենց կառուցած թաղամասը պիտի կոչուի Միտնի Թաղամաս՝ Քարվաճառի շրջանին մէջ: Պարոն Նախարարը եւ Պրն Իշխանեան իրենց գնահատանքը յայտնեցին Աւստրալիայէն տարուած աշխատանքներուն ինչպէս Առաքելական Եկեղեցոյ եւ Աւետարանչական ընկերակցութեան կողմէ կազմակերպուած շրջապտոյտները, մանկապարտէզներու ծրագիրները եւայլն: Ան ըսաւ թէ 2016ի Ապրիլեան պատերազմը հոգեբանական ազդեցութիւն ունեցաւ բոլորիս վրայ սակայն Հայու աննկուն կամքը յաղթանակեց եւ Հայութիւնը քաջալեր հանդիսացաւ Արցախեան ծրագիրներուն:

Մանկանց Վանքին, որուն վերանորոգման աշխատանքները բաւական մեծ գումարներու կը կարօտին: Ան առաջարկեց բոլոր յարանուանութիւններու միասնական ջանքով Աւստրալիոյ մէջ կազմակերպել բարենպաստ աշխատանք վերանորոգման ծրագրի յաջողութեան համար: Առաջարկը ողջունելի գտնուեցաւ Սրբազան Հօր եւ հոգևոր հայրերուն կողմէ: Նախարարը նաեւ բացատրութիւն տուաւ թէ Արցախէն արդէն տեղի կ'ունենայ արտահանում դէպի ԱՄՆ եւ կը կատարուի ներդրում զանազան սփիւռքահայ կազմակերպութիւններու եւ անհատներու կողմէ: Կարեւոր հանգամանք է դրամատնային համակարգ ունենալը, որ այսօր ունինք: Քաղաքական գետնի վրայ նախարարը եւ Պրն Իշխանեան բացատրեցին թէ կը սպասուի կազմել Աւստրալիոյ Արցախի Բարեկամներու խումբ նահանգային թէ

Ինչ կը վերաբերի խաղաղութեան գործընթացին Պրն Նախարարը յայտնեց որ Արցախը, Ազրպէյճանի ճնշումներուն պատճառով, բանակցութեանց չի մասնակցիր իսկ հարց մը չի լուծուիր եթէ խնդրոյ առարկայ կողմերը մասնակից չեն լուծման բանակցութիւններուն: Այս տեսակէտէն Հայաստանի պետութիւնը առաջ կը քաշէ Արցախի մասնակցութեան հարցը: Մենք Ազրպէյճանը զսպելու քաղաքականութիւն կը վարենք եւ աստոր մէջ Սփիւռքը մեծ դերակատարութիւն ունի, որովհետեւ եթէ ազգով ուժեղ ենք

այն ատեն միայն կրնանք թշնամին զսպել: Այժմ զինուորապետ ասելի ուժեղ ենք քան ինչ որ էինք 2016ի Ապրիլին, թեքնիքական մեր հնարաւորութիւնները ասելցած են սակայն Ագրպէլճանինն ալ ասելցած են, որոնց հակամիջոցները մենք ունինք: 2016էն ետք մեր մարտավարութիւնը պաշտպանողականէ յարձակողականի փոխուած է:

Հանդիպումի ասարտին Սրբազան Հայրը թելադրեց, որ Մնայուն ներկայացուցիչն ու յարանուանութեանց պետերը միասին հանդիպումներ ունենան եւ նախաձեռնեն մեր առաջ դրուած աշխատանքներուն:

Գիշերը, կազմակերպութեամբ Հայ Դատի Յանձնախումբին եւ անոր հրաւերով Գօլստըն Ճեմարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Բարի Գալուստի Ճաշկերոյթ, որուն, Սրբազան Հօր կողքին, մասնակցեցան Հայր Երեմիա Արքարեանը, Տէր Սւետիս Քահանայ Համբարձումեանը եւ Դիւանապետ Նշան Պասմաճեանը: Բարի Գալստեան խօսք արտասանեցին Սրբազան Հայրը եւ Հայկական երեք կուսակցութիւններու, ՀԲԸՄի, Համազգայինի, ՀՕՄի, ՀՄԸՄի եւ Հայ Դատի ներկայացուցիչները ինչպէս նաեւ Արցախի Մնայուն Ներկայացուցիչը: Խօսք առին Նախարար Մայիլեանն ու Պրն Իշխանեանը, որոնք վաղ առաւօտուն Քանպերա պիտի մեկնէին իրենց քաղաքական երկօրեայ հանդիպումները կատարելու համար: Ձեռնարկի ընթացքին տիրոջ մթնոլորտը ջերմ էր եւ միասնական:

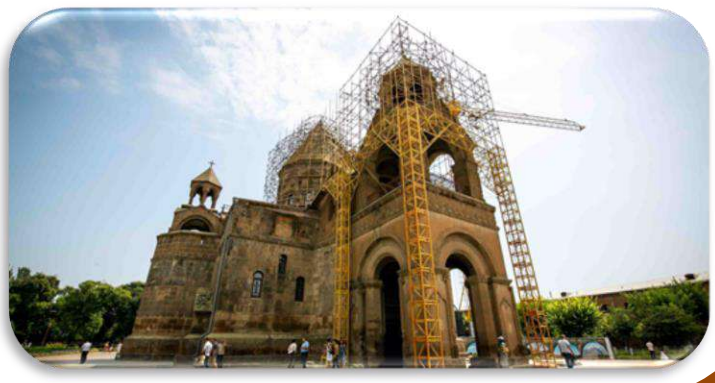
Կոչ Հայ Համայնքին

Այսու կը տեղեկացնենք որ Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարը հիմնական վերանորոգութեան կարիքը ունի: Սուրբ Էջմիածինը մեր հաւատքին միջնաբերդն է, մեզ կանգուն պահողը որպէս Քրիստոնեայ Հայեր, սրբազան Խորհուրդն է ան մեր ինքնութեան:

Այսօր փլուզումի վտանգին տակ են Մայր Տաճարի գմբեթը, պատերը եւ զարդանկարները: Ազգն է տէրը այս տաճարին եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը նախաձեռնած է վերանորոգութեան աշխատանքներուն: Նորոգութեան ծախսը կը հասնի միլիոնաւոր Տոլարներու, որը կարելի պիտի ըլլայ փակել ազգի իւրաքանչիւր անհատի մասնակցութեամբ: Դրամահաւաքի աշխատանքին համար նշանակուած է «Մայր Տաճարի Նորոգութեանց Յանձնախումբ»ը ատենապետութեամբ Բարձրաշնորհ Տէր Յովնան Արք. Տէրտէրեանի: Թեմական Խորհուրդը կոչ կ'ուղղէ Հայկական բոլոր հաստատութիւններուն եւ անհատներուն զօրաւիզ հանդիսանալ դրամահաւաքի աշխատանքներուն, որոնց համար Յովնան Արքեպիսկոպոս պիտի այցելէ Աւստրալիա:

Յաւելեալ մանրամասնութեանց մասին յետագայ յայտարարութիւններով իրազեկ պիտի դարձնենք մեր համայնքին հաւատացեալ զաւակները:

ԴԻԲԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Լուրեր Ծովխերէն

ՄԵԼՊՈՒՐՆ Ս. Աստուածածին Եկեղեցի

*Երուսաղեմ – Հայաստան – Արցախ Ուխտագնացություն
28 Մայիս – 18 Հունիս 2019թ.*

Այս Տարի Մայիս 28 -ից մինչև Հունիս 18 - ը Մելբուռնի Ս. Աստվածածին Եկեղեցու Ծովխի անդամներից կազմված 30 հոգիանոց խումբը Հոգևոր Հովիվ Տեր Խաչեր քահանա Հարությունյանի Առաջնորդությամբ և Թեմիս բարեջան առաջնորդ Գերաշնորհ Հայկազուն արքեպիսկոպոս Նաջարյանի օրհնությամբ կատարեց Ուխտագնացություն Սուրբ Երկիր – Երուսաղեմ, Հայաստան և Արցախ:

Երուսաղեմի ուխտագնացության կազմակերպումը և առաջնորդությունը սիրահոժար հանձն էր առաել Երուսաղեմի Հակոբյանց Վանքի միաբան Հոգեշնորհ Հայր Թեոդորոս Վարդապետ Զաքարյանը: Ուխտագնացության ընթացքում խումբը այցելեց Ս. Հարության տաճար, Հոկոբյանց վանք, Ջիթենյաց լեռ, Սիոնի, Գալիլիայի և Նազարեթի սրբավայրեր, Պաղեստին Ս. Ծննդյան տաճար, Հայոց Ս. Փրկչի վանք, Հորդանան գետը, Եաֆայի Ս. Նիկողայոս Հայոց վանք, Պայծառակերպության Թաբոթ լեռ և այլ սրբավայրեր: Ուխտավորները առիթ ունեցան մասնակցելու Համբարձման տոնին նվիրված Սուրբ և Անմահ Պատարագին Համբարձման - Ջիթենյաց լեռան վրա, նաև կեցգիշերի Սուրբ Պատարագի հոգեպարար արարողության Սուրբ Հարության Տաճարում Մեր Տիրոջ Հիսուս Քրիստոսի օրհնաբաներ գերեզմանին: Բեթլեհեմի Ս. Ծննդյան Քարայրում ուխտավորները մասնակցեցին Սուրբ Պատարագի : Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարք Մեծապատիվ Տեր Նուրհան Արքեպիսկոպոս Մանուկյանը ընդունեց և իր օրհնությունը բաշխեց Ուխտավորներին՝ հատկապես կարևորելով Ուխտավորների այցելությունը Սուրբ երկիր գորակցելու Հայոց զինվորյալ Միաբանությանը և տեր լինելու Հայ Առաքելական Եկեղեցուն տրված հսակայակն ժառանգությանն ու իրավունքներին:

Երուսաղեմից մեկնելու վերջին ընթրիքին մասնակցում էին Հայր Թեոդորոսը և Աշոտ Սարկավազը որ մեծապես օգնեցին մեզ սահուն անցկացելու մեր ուխտագնացությունը: Ընթրիքի վերջավորության Հայր Սուրբը ներկաներին հանձնեց Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքի կողմից մակագրված վկայագրերը՝ փաստելով իրենց Երուսաղեմի ուխտավոր լինելու մեծ պատիվը:

Հունիսի 9-ին խումբը Իսրայելից օդանավով մեկնեց Թբիլիսի Վրաստան, որտեղ առիթ ունեցանք աղոթելու Թբիլիսիի Առաջնորդանիստ Ս. Գևորգ Եկեղեցում, խոնարհվելու Մեծն Աշուղ Մայաթ Նովայի գերեզմանին իսկ երեկոյան պտույտ կատարել պատմական Թբիլիսի քաղաքում:

Հունիս 10 – 20 Ուխտավորների խումբը մեկնեց Պատմական Հայրենիք, դեպի Մանահին Հաղբատ, Երևան, Էջմիածին, Սևան, Ծաղկաձոր, Խոր Վիրապ, Նորավանք, Տաթև, Քարհահունջ, Խնձորեսկ: Ազատագրված Արցախում այցելեց Շուշիի Ղազանչեցվոց եկեղեցի, Ստեփանակերտ, Գանձասար, Ասկերանի Բերդ, Աղղամ և Տիգրանակերտի հնավայրը: Էջմիածին այցելելու ժամանակ ուխտավորները հանդիպեցին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ կաթողիկոսին

առնելով Հայրապետական օրհնություն: Վեհափառ Հայրապետը գոհունակությամբ հիշեց ամիսներ առաջ իր Հովվապետական այցելությունը Ավստրալիա և մաղթեց առաքելաշավիղ Սուրբ Էջմիածնից ճառաքող օրհնությամբ մխիթարված ու նորոգված վերադառնալ Մելբուռն ու շենացնել համայնքային կյանքը:

Իբրև անրադարձ կուզենք նշել որ Ուխտագնացությունը Քրիստոնյաի համար լոկ ճամփորդություն չէ, այլ հոգևոր երթ նորոգելու իր հավատքը, վերստին կնքելու ուխտը Աստծու հետ, վերստին գտնելու իր իքնությունը իբրև Քրիստոսի հավատարիմ հետևորդ, իբրև հայրենիք սերը իր սրտում ամուր պահած ազնիվ Հայորդի:

Ուխտագնացությունը աղոթքի և ապաշխարության, ինքնամաքրումի ճամփորդություն է, որի թագն ու պսակը Աստծուն վերագտնելու բաղձալի ուրախությունն է: Օտարության մեջ ապրող հայ մարդու համար ուխտագնացությունը Մայր Հայրենիքի մեջ իր ինքնության ճանաչման և վերաարժևորումի ճամփորդություն է, որի պտուղը հայրենասիրության խանդաղատ կրակի բոցավառումն է իր սրտի ու հոգու մեջ:

**Տեր Խաչեր Քահանայ Յարութիւնեան
Հոգևոր Հովիւ Մելայուրնի Սուրբ Աստուածածին Եկեղեցւոյ**

Պրիսպրն, Քուինսլենդ

Հուլիսի 20-ին շաբաթ օրը Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի Առաջնորդ Բարձրաշնորհ Տ. Հայկազուն Արք. Նաջարյանը ընկերակցությամբ Արժանապատիւ Տեր Ավետիս Քահանայ Համբարձումյանի, թեմական խորհրդի նախագահ Սարգիս Տեր Պետրոսյանի, Բարեշնորհ Վարդան Սարկավազ Էլմասյանի և բարերար Ավետիս Թևանյանի, այցելեց Քուինսլենդի հայկական համայնքը: Համայնքն այստեղ փոքր է, բաղկացած է շուրջ 100 հոգուց: Սրբազան Հայրը պատարագ մատուցեց Մբ. Կլեմենտ կաթոլիկ եկեղեցում՝ խրախուսելով ներկաներին լինել միասնական, կապ պահպանել Առաջնորդարանի հետ, որպեսզի չկորի հայի

ջանքեր ներդնել ավելի հաճախ հավաքվելու և հայկական պատարագներ անցկացնելու, որպեսզի չկորի հայի էությունը և իր կրոնը:

Պատարագից հետո Սրբազան Հայրն օրհնեց ճաշի սեղանը, և բոլորը միասին Տերունական Աղոթք կարդացին: Այս հավաքույթը բոլորի համար լավ հնարավորություն էր համախմբվելու, և նրանք, ովքեր առաջին անգամ էին մասնակցում նման հավաքույթի, հնարավորություն ունեցան ծանոթանալու համայնքի անդամներին և ներկայացնել իրենց:

Համայնքի անդամները Սրբազան Հոր հետ քննարկեցին իրենց խնդիրները և խորհուրդ քաղեցին իրենից: Սրբազան Հայրը ներկաներին օրհնված խաչեր նվիրեց:

Համայնքի անդամներն իրենց խորին շնորհակալությունն են հայտնում Սրբազան հորը և մյուս հարգարածան հյուրերին, ինչպես նաև Արամ և Սոնա Կարապետներին և Քուինսլենդի հայ համայնքի կազմակերպչական կոմիտեի անդամներին այս միջոցառումը կազմակերպելու համար:

Արմինե Հակոբյան - Կուլտ Քոսթ

Հարցազրոյց Մխիթարեան Միաբան Հայր Վահան Ծայրագոյն Վարդապետ Օհանեանի Հետ

Հայր Սուրբին Աւստրալիա ժամանումէն օգտուելով Փարոս հարցազրոյց մը խնդրեց իրմէ իր տարած աշխատանքին եւ ապագայ ծրագիրներուն մասին:

Հայր Վահան անխոնջ եւ բժախնդիր ուսումնասէր մը եղած է որպէս Վենետիկի Մխիթարեան միաբան: 1980-86 Pontificia Universita San Tomasso d'Aquino համալսարանի մէջ հետեւած է Աստուածաբանութեան եւ իմաստասիրութեան դասընթացքներու, 1987ին, 25 տարեկանին, ձեռնադրուած է կուսակրօն քահանայ: Հայերէնէն բացի, ան կը տիրապետէ Իտալերէնի, Անգլերէնի, Ֆրանսերէնի եւ Արաբերէնի: Հրատարակած է Իտալերէնէ Հայերէն եւ Հայերէնէ Իտալերէն բառարաններ: Հայր Սուրբը ստանձնած է շատ մը պատասխանատու պաշտօններ ինչպէս Սուրատ Ռափայէլեան վարժարանի տնօրէնութիւն, Միաբանութեան ընդհանուր քարտուղարութիւն, պատասխանատուութիւն Մխիթարեան

հրատարակչատան: Բազում աշխատութիւններէն կարելի է յիշել Վենետիկի Սատենադարանի «Յուցակ Ձեռագրաց»ի ծրոյցի հատորի եւ «Հայկական Ձեռագիրներ»ու Բ հատորի խմբագրութիւնը: Հայր Վահան Հայոց լեզուի եւ գրաբարի հնուտ ուսուցիչ է: 2011ին հրատարակած է «Armenians at the Twilight of the Ottoman Era» - «Հայերը Օսմանեան Կայսրութեան Վերջալոյսին» հաստատվոր աշխատութիւնը: Վերջին տարիներուն ան նուիրուած է Հայոց Յեղասպանութեան ուսումնասիրութեամբ, կեդրոնանալով յատկապէս Ֆրանսայի Նանթ քաղաքի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան արխիւներուն վրայ: Աւստրալիայի մտաւորական Արա Քէթիպեանի համագործակցութեամբ մինչեւ օրս հրատարակած է «The Armenian Genocide Prelude and Aftermath as Printed in the US Press (1890-1922)» - «Հայոց Յեղասպանութիւնը Նախերգանք եւ Հետեւանքներ Ինչպէս որ Հրատարակուած է Ամերիկեան Մամուլի Մէջ 1890-1922»ի առաջին հինգ հատորները: Հայր Վահան այժմ կը վարէ Մխիթարեան Միաբանութեան Սատենադարանապետի պաշտօնը՝ Սուրբ Ղազար, Վենետիկ:

Իմը.

Փարոս – Բարի ժամանում ի Սիտնի: Շնորհաւոր ըլլան ձեր աշխատութեան առաջին 5 ծաւալուն հատորները: Մեր ընթերցողները կրնա՞ք տեղեկացնել թէ ինչո՞ւ, ինչպէ՞ս եւ ե՞րբ սկսաք այս ծրագրին:

Հայր Վահան – Երկար տարիներ առաջ մտածած էի այս ծրագրին մասին, որ հսկայ աշխատանք կը պահանջէր: Կարգ մը նիւթեր հաւաքած էի եւ ահաւասիկ, 2007 թուականին հանդիպեցայ պատմագետ Վիգէն Բարգէնեանին: Վիգէն իր հաւաքած նիւթերը ցոյց տուաւ եւ այդ հանդիպումը մղիչ ուժը դարձաւ յետագայ աշխատանքին: Դարձեալ կարելի պիտի չըլլար այս աշխատանքը շարունակել եթէ չըլլային երեք Կիւմրեցի Հայ օրիորդներ, յանձնա Միբանու Մինասեանի, Քրիսթինէ Մխիթարեանի եւ Էսմարիտա Պօղոսեանի, որոնք անխոնջ աշխատանք տարին յօդուածներու հաւաքման եւ ընդհանուր ցուցակներու նախապատրաստական աշխատանքներու մէջ:

Փարոս – Իմացած եմ որ 5 հատորներու տպաքանակը 1000 օրինակ է: Այսպիսի հսկայածաւալ աշխատանքը հսկայ ծախս կ'ենթադրէ: Ինչպէ՞ս կարողացաք տպել զանոնք:

Հայր Վահան – Ճիշտ էք: Ողջ ըլլան այն գիտակից բարերարները, որոնք յանուն արդարութեան եւ Յեղասպանութեան նահատակներու արեան կանչին իրենց մասնակցութիւնը բերին եւ երաշխաւորեցին այս հատորներու հրատարակութեան ծախսը: Անոնք են Հայաստանէն՝ Վիվասէլը, Հասրաթեան-Մինասեան Հիմնադրամը, Մոսկուայէն՝ Պրն Ռուբէն Գրիգորեանը, Սրապեան հաստատութիւնը՝ Միլանօ, Տիար Վահէ Կապրաշ՝ Զուլիգերիա

եւ Աւստրալիայէն՝ Տեարք Զօհրայ Գըվըրեան ու Ճոն Նազարեան: Յիշատակութեան արժանի է, որ 50 շարք Հայաստանէն Աւստրալիա բերելու ծախսը հոգաց Միտնիաբնակ Պրն Աւօ Թեւանեանը: Յայտնեմ նաեւ որ Աւստրալիացիները միշտ դրական արձագանգած է հայանպաստ որեւէ կոչի:

Փարոս – Իսկ մեր ընթերցողները ինչպէ՞ս եւ ուրկէ՞ կրնան ձեռք ձգել այս հատորները եթէ ուզեն գնել զանոնք:

Հայր Վահան – Չեմ ուզեր յուսախաբ ընել ընթերցողները սակայն այս գիրքերը պիտի չվաճառուին բնաւ: Անոնք պիտի նուիրուին կարեւոր հաստատութիւններու, գրադարաններու, հետազօտական կեդրոններու եւայլն: Աւստրալիոյ մէջ ցրտումի աշխատանքը ստանձնած է Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Միտնիի մասնաճիւղը: Անցեալ ամիս Նիւ Սաութ Ուելլզի Օրէնսդիր Խորհուրդի (Օերակոյտ) նախագահ Պրն Ճոն Աճաքա Խորհրդարանին մէջ ընդունելութիւն մը տուաւ ի պատիւ ինձի եւ ինք ստանձնեց կարգ մը հաստատութիւններու ուղարկել հատորները:

Փարոս – Այդ պարագային ինչպէ՞ս հասանելի պիտի ըլլան անոնք հետաքրքրուող մտաւորականներու:

Հայր Վահան – Անոնք պիտի գետեղուին յատուկ կայքէջերու մէջ, հասանելի բոլորին:

Փարոս – Ասկէ առաջ պրպտողներ եղած են եւ պատճենահանումներ կատարուած են Ամերիկեան զանազան թերթերէ եւ ականատեսներու վկայութիւնները հրատարակուած: Ինչո՞վ կը տարբերի ձեր հրատարակութիւնը միւսներէն:

Հայր Վահան – Մեր ուսումնասիրութիւնները նախ ամբողջական են, կը ներառեն նաեւ վկայութիւններ Յոյներու եւ Ասորիներու Տեղասպանութեանց մասին, օտար միսիոնարներու եւ հիւպատոսներու, մղուած հերոսամարտերու, նամակագրութիւններու մասին: Անոնք ոչ մէկ ձեռով գրաքննութեան չեն ենթարկուած, այսինքն եթէ թերթերուն մէջ ոչ հայանպաստ վկայութիւններ կան՝ զանոնք ներառած ենք, եթէ մեր ակնոցով չափազանցութիւններ կան՝ դարձեալ ներառած ենք: Մենք տուած ենք վկայութիւնը այնպէս ինչպէս որ է, ճշդումներն ու վերլուծումները թողելով ուսումնասիրող պատմագետին, քաղաքագետին, ընկերաբանին եւայլն: Երկրորդ, այս գիրքերը պատճենահանում չեն այսինքն ֆօթօքոփի չեն այլ մենք զանոնք մեքենաշարած ենք ամենայն բժախնդրութեամբ: Երրորդ, իրաքանչիւր թերթի հատորի կամ հատորներու աւարտին կը գտնուէր ցուցակագրում (Index), որ բժախնդիր եւ արհեստավարժ անձին համար իսկ ժամանակ խլող հսկայ աշխատանք է: Չորրորդ, երբ փաստած ենք որ տեղանունի մը կամ անձի մը անունը սխալ տպուած է, մատնանշած ենք մեր կարծիքը, ապագայ հետազօտողին գործը դիւրացնելու նպատակով:

Փարոս – Իսկ Ամերիկեան ո՞ր թերթերուն մասին է ձեր խօսքը:

Հայր Վահան – 6 Թերթեր: The Chicago Daily Tribune, The New York Times, The Boston Daily Globe, The Washington Post, The Los Angeles Times, The Christian Science Monitor:

Փարոս – Ձեր ապագայ ծրագիրնե՞րը:

Հայր Վահան – Շատ են: Երբ Ցուցակագրումը վերջանայ 5 հատոր եւս պիտի հրատարակենք, ուրեմն ամբողջացուցած կ'ըլլանք 1890էն 1922 թուականներուն Հայկական ջարդերու եւ Տեղասպանութեան մասին վերոյիշեալ 6 աշխարհահռչակ թերթերու վկայութիւնները: Կը մնայ կայքէջերու մէջ զանոնք գետեղելու բաւական դժուար աշխատանքը:

Այս աշխատանքին առընթեր սկսած եմ Հայր Ղեւոնդ Ալիշանի նամակներու հաւաքման (1840-1901), ուղղուած Միխիթարեան Հայրերու, Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Կաթողիկոսներու, Հայ եւ ոչ Հայ գիտնականներու, արուեստագետներու, պատմագետներու եւայլն: Այս նամակներէն մաս մը ձեռք բերուած են Ս. Փեթերսպուրկի եւ Վենետիկի պետական արխիւներէն: Ալիշանի եղբայրը՝ Սերովբէ Ալիշան եղած է դրամագետ եւ յատուկ կապեր ունեցած է աշխարհի զանազան թանգարաններու հետ, որոնց կարգին Լուվրի թանգարանը: Այս կապերը նպաստած են Հայր Ղեւոնդ Ալիշանի հետազօտական աշխատանքներուն: Նամակները հաւաքելէ ետք պիտի հրատարակենք զանոնք, որոնց թիւը կ'անցնի 2000ը, հաւանաբար 5 հատորներու մէջ:

Փարոս – Ձեր աննկուն կամքին շնորհիվ վստահ եմ որ պիտի կարենաք մեծ ժառանգ թողուլ Հայ ժողովուրդին: Ձեզի կը մաղթենք առողջություն եւ յաջողություն ձեր բոլոր ազգանպաստ ծրագիրներուն մէջ: Արդեօ՞ք որեւէ պատգամ ունէիք Փարոսի խմբագրութեան եւ ընթերցողներուն:

Հայ Վահան – Շնորհակալ եմ որ Փարոսը երկու տարիէ ի վեր անընդմէջ կը հրապարակուի եւ տեղեակ կը պահէ մեզ Աւստրալահայ գաղութի կեանքին մասին: Որպէս Միխիթարեան Միաբանութեան մէջ թրծուած ուսումնասէր մեծապէս կը գնահատեմ ձեր աշխատանքը եւ յարատեւութիւն կը ցանկամ: Յարատեւութեան մէջ է յաջողելու գաղտնիքը: Իսկ Փարոսի ընթերցողներուն խորհուրդ կու տամ քաջալերել այս ամսաթերթը, որուն ճշգրիտ, բժախնդրութեամբ, երկլեզու տպուած լուրերը ապագայ պատմաբանները պիտի օգտագործեն եւ այդպիսով դուք ալ ձեր կարգին ժառանգ պիտի կարենաք թողուլ Հայ ազգին:

Հարցազրոյցը վարեց Նշան Պասմաճեան

Քահանայից Պատրաստման Համար Ընդունելություն 2019-2020 Ուսումնական Տարեշրջանին

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Քահանաներու պատրաստութեան պատասխանատու մարմինը կը յայտարարէ 2019-2020 ուսումնական տարուան ընդունելություն: Կրնան ընդունուիլ մինչեւ 45 տարեկան, ամուսնացած կամ ամուրի, բարձրագոյն կրթություն ունեցող այն անձերը, որոնք զուակ են Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ: Ուսումը երեք տարուան համար է: Ուսման ընթացքին սաները կը ստանան կրթաթոշակ:

Ընդունելութեան համար դիմորդները պէտք է մասնակցին հարցազրոյցի հետեւեալ նիւթերու շուրջ.

1. Սուրբ Գրքի իմացություն,
2. Հայ Եկեղեցւոյ պատմություն,
3. Հայ ժողովուրդի պատմություն,
4. Հայ գրականություն,
5. Եկեղեցական փորձառություն,
6. Ինքնարտայայտուելու կարողություն:

Յաւելեալ մանրամասնութեանց եւ բացատրութեանց համար կը խնդրուի դիմել
Առաջնորդարանի Դիւանատուն մինչեւ 10 Օգոստոս 2019
Հեռաձայն 91614000 կամ իմէյլով՝ diocese@armenian.com.au

ԴԻԻԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

DIOCESAN NEWS

Tuesday 2 July – The Primate of Australia and New Zealand, His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian presided over the Properties Committee periodic meeting.

Wednesday 3 July - The Archbishop, accompanied by Reverend Father Avetis Hambarzumyan, Diocesan Council members Sarkis Der Bedrossian, Stepan Kerkyasharian, Garo Aladjadjian, Kevork Tchaprazian and Chancellor Nishan Basmajian, visited the NSW State Premier the Hon Gladys Berejiklian in her Martin Place offices to congratulate her on her recent election win and to convey the best wishes and blessings of the Armenian community. The meeting continued for an hour, and as always the Premier greeted the delegates with her bright smile and warmth. Discussions covered the flourishing of our country and the positive impact of the Premier's planning with and her Ministerial Cabinet; the Premier's relationship with the Armenian community; current

issues pertaining to religious freedom; suggestions were made regarding the commemoration of religious events at Parliament House. The Premier accepted the plausible suggestions and assured the delegates she would do her utmost to bring them to fruition. Before taking leave, on behalf of the Armenian community and the Diocese, the Archbishop presented a sacred religious print to the Premier, which was warmly received. During the last few years, the Premier has achieved great successes in the NSW Parliament as a staunch advocate of multiculturalism; maintaining a steadfast support of the Armenian Cause and the Armenian community in all efforts. The Premier accepted the Primate's invitation to visit the new Diocesan Centre.

Friday 5 July – Archbishop Najarian received the Permanent Representative of Nagorno Karabakh to Australia, Mr Kaylar Michaelian and the Armenian National Committee of Australia Committee executive director Mr Haig Kayserian. The meeting focused on hosting an Artsakh delegation. The Primate gave assurance of his support and representatives to assist.

Friday 5 July – On various occasions, several Catholic school groups have visited Holy Resurrection Church, under the leadership of Miss Theresa Pirola, to acquaint the younger generation with the history of the Armenian people and the multi-generational wealth of history, especially to hear details of the Armenian Genocide. Since 2014 Miss Pirola has been a friend of our Church, and participated in various events hosted by the Diocese. Miss Pirola is the Broken Bay Diocese School Spiritual Education Director and also the Projects Officer of the Ecumenism and Interfaith Relations of the Diocese of Broken Bay. She is the author of various publications, including books, which are used in the Catholic primary school and Sunday school curriculums. The visitors on this occasion were the Waitara St Leo's College fraternity of 18 teachers; the professional development module selected was the Armenian Apostolic Church and the history of the Armenian people over the last 100 years. In turn, Miss Pirola and Mr Daniel Petri, the Principal of the College, introduced the guests to the Primate Archbishop Najarian, the Parish Priest Father Hambarzumyan and Chancellor Basmajian. The teachers cover a wide range of subjects in the curriculum: religion, science, IT, music, arts and history apart from the core subjects. The Archbishop gave an overview of Armenian history, the motivations

behind the Armenian Genocide, the rights and demands of the Armenian people, the 1916 to 1923 benevolence of the Australian government and the people, to aid the traumatised Armenians. The teachers asked a range of questions and received detailed responses from Archbishop Najarian, clarifying the doubts in their thinking in relation to theological principles and doctrine. At the close, escorted by the Chancellor, the group made its way to the Beauchamp Park Commemorative Khachkar, where Miss Pirola, Mrs Laraine Boguradzki and the Chancellor raised prayers for the repose of the 1.5 million Holy Martyrs. Miss Pirola gave assurance that she will arrange the attendance of another such visit within the next few months.

Saturday 6 July – In preparation of the NSW Ecumenical Council annual fundraiser, the Chancellor Nishan Basmajian, accompanied by the Coptic Orthodox Church Father Yousef Fanous, held a meeting with the Assyrian Church Archbishop Mar Meelis Zaia. This year the fundraiser dinner will be held in the Assyrian St Hurmizd Church Hall, Greenfield Park on 11 August; Archbishop Najarian will be attending as will several community representatives. Archbishop Zaia expressed his generous support and offered constructive ideas to the committee. He pledged the involvement of ten Assyrian young adults and his attendance at the Dinner. During the event, the Archbishop will speak on the topic ‘The Challenges of the Migrant Churches’ and the Assyrian community folk dance group will perform. The Holy Father had close ties with Archbishop Aghan of blessed memory and has built close relations with Archbishop Haigazoun also.

Saturday 6 July – By the invitation of the Hamazkaine Tarkmanchadz Saturday School Principal Mrs Zarouhi Manougian, Archbishop Najarian visited the Saturday School students during assembly, sharing Christian principles with the students and teachers. The multi-gifted teacher, Mrs Manougian, over the last two years, has regularly invited the Archbishop to engage with the children and to strengthen the concept of Armenian identity and Christian faith in them.

The Primate accepts these invitations with delight and makes very clear his readiness to visit any Armenian educational establishment to further this essential mission. The Archbishop spoke to the children about the Major Feast Days, the creation of the alphabet, Armenian saints and the importance of prayer. He welcomed the dialogue, giving opportunity for the children to ask him questions. This foundational path to spiritual education at Tarkmanchadz Saturday School is greatly encouraging.

Wednesday 10 July – An outing organised by the management of the Armenian Community Welfare Centre (ACWC) and with the Primate also taking part, included 40 members of the seniors’ group, setting out on a bus trip to Vacluse House – an historic site dating to 1803. Also joining them were Reverend Father Norayr and Yeretsgin Sonia Patanian. It was the first time the group toured this historic building. All were impressed with this interesting and informative excursion.

It was due to the initiative of recently appointed Yeretsgin Hasmik Hambardzumyan that this third monthly outing took place, warmly received by the seniors’ group consisting of members who attend the weekly program of the ACWC.

Friday 12 July – Under the auspice and with the attendance of Archbishop Najarian, the AGBU Sydney Chapter hosted a tribute, a collaboration by Very Reverend Father Vahan Ohanian of the Mekhjarist Congregation and Ara Ketibian, an Australian scholar, in a joint research project of a five-volume compilation titled, “The Armenian Genocide – Prelude and Aftermath as Reported in the US Press”. Accompanying the Primate were Father Avetis Hambarzumyan, Diocesan Council Chairman Sarkis Der Bedrossian, Vice-Chairman Stepan Kerkyasharian, Holy Resurrection Parish Council Chairman Bedros Zorlu and Chancellor Nishan Basmajian.

Representatives of various community organisations were also present as well as more than 100 community history enthusiasts. The master of ceremony of the event was Sarkis Manoukian, who after highlighting the person and work of the Reverend Father, boldly articulated this publication ‘is a slap in the face to all who deny recognition of the Armenian Genocide’. For 12 years, the Reverend Father has collated articles published from 1890-1922 in America, which all identify and record the tragic plight of Armenians in six newspapers – *The Chicago Daily Tribune*, *The New York Times*, *The Boston Daily Globe*, *The Washington Post*, *The Los Angeles Times* and *The Christian Science Monitor*. Along with Ara Ketibian, they have collated, typed and indexed all the materials. The Reverend Father explained how in 2007 he commenced this work, receiving encouragement and validation from Australian historian Vicken Babkenian. Mr Babkenian was also present and in turn

Friday 12 July – Archbishop Najarian, accompanied by Father Hambarzumyan and the Chancellor, received Mr and Mrs Jack and Julie Maxian. Mr Maxian who has been residing in Hong Kong for many years, is a worldwide benefactor and an overseer of properties in the Far East (Hong Kong, Thailand and Singapore among others). Mr and Mrs Maxian are in Australia on a personal visit.

was invited to speak, gave further insight into the five-volume compilation, stating the content was the newsletter of the time, recording the incidents as they took place, comparing the atrocities to the Jewish Holocaust. He found Father Vahan’s work to be of great importance, defining it “a gift to Researchers”.

Opportunity was given to the audience to express their gratitude and forward their questions, which were responded to, by the Reverend Father and Vicken Babkenian. One of the most insightful suggestions made was that this compilation be translated into Turkish.

The closing message was delivered by Archbishop Najarian, who after congratulating the scholars, stated the pride to be felt by the Australian Armenian community, as alongside the monumental work of Father Vahan, Australian Armenian scholar Ara Ketibian, has and continues to make his vast contribution. He also highly praised the work of Australian Armenian historian, Vicken Babkenian who has made outstanding contributions into our Genocide story and his achievement in acquainting the Australian wider community of how their forefathers’ humanitarian assistance aided Armenian orphans, the disabled and displaced. The Archbishop highly commended sponsors of the project which included among them Australian Armenian benefactors Mr and Mrs Avo and Jackie Tevanian. The Archbishop remarked the duty of younger Armenian generations now is to continue updating historical truths and filtering archives. The task of maintaining the credibility of our history, as a proven unforgettable reality will remain a constant legacy passed on to future generations.

For further details of Father Vahan’s past and future works, please see the interview transcript in following pages of this month’s issue.

Monday 15 July – Archbishop Najarian presided over the Hayastan All-Armenian Fund (HAAF) Australian Branch committee periodic meeting. Miss Sona Berberian and Mrs Asdghig Manougian accompanied by Mr Haig Lapedjian, participated in the HAAF Annual General Meeting in Yerevan; reported on the Fund's activities and projects as well as President Armen Sarkissian's Reception. Acknowledgements were made of the committee's efforts and discussion on future projects with a progress update of the HAAF annual fundraiser event.

Tuesday 16 July – Archbishop Najarian received Mrs Emma Marshall-Mezoghlian, who is working to achieve her Masters, *looking at the experiences of the Armenian diaspora in Sydney, the adjustment challenges that they and their families have experienced when arriving in Australia and how Diasporan Armenians construct an identity. As Armenians typically come to Australia from other countries, rather than from Armenia itself, she is interested in how this influences them and creates differences.* Mrs Marshall-Medsoghlian interviewed young mothers and seniors attending the church based programs. The Archbishop gave his blessing and wished her success, assuring her of the support of the Diocese in this important study.

Tuesday 16 July – Accompanied by Very Reverend Father Yeremia Abgaryan, Father Avetis Hambardzumyan and the Chairman Sarkis Der Bedrossian, Archbishop Najarian presided and attended the screening of the film produced by acclaimed Republic of Armenia journalist, Nver Mnatsaganian, film director Hagop Papazian and Director of the Madentaran of the Mekhitarist Congregation of St Lazarus in Venice, Father Vahan Ohanian. The event was organised and hosted by the AGBU Sydney Chapter. The film is presented in three parts, the first - Hagop Meghabard and the printing of the first Holy Bible, the second - the works of Voskan Yerevantsi and the third - the contributions of the Armenians of Mekhitarian and Venice. The second part was screened which ran for 40 minutes. The Events movie theatre in Macquarie Centre was filled with more than 300 Armenian and non-Armenians viewers. Sarkis Manoukian introduced the Armenian guests and gave some background to the production. Following the screening, a Q & A session provided opportunity for the audience to air their questions to the Armenian guests. Father Vahan Ohanian rose to speak, stressing the contribution of the Mekhitarist Congregation to the documentary's success.

In his closing address, Archbishop Najarian thanked and blessed the film makers and the organisers of the event; recognised the issues associated with production of such a documentary; emphasised how Armenian people can present this rich culture to the world, and that this culture is our weapon and our armour to match against any of the world's civilized nations. The Primate wished Messrs Nver Mnatsaganian and Hagop Papazian continuing success in future endeavours, one of which is their quest to acquaint the world with exceptional Armenians, such as Calouste Gulbenkian.

Saturday 20 to Monday 22 July – Accompanied by Father Avetis, Deacon Vartan Elmasian, Sarkis Der Bedrossian and Avo Tevanian, Archbishop Najarian left for Brisbane, where he celebrated Holy Mass with the small Armenian community for their spiritual edification and to strengthen their bond with the faith and traditions of their Armenian forefathers. A community gathering was held, giving opportunity to raise issues which were satisfyingly responded to by Archbishop and Chairman Der Bedrossian. For details of the pastoral visit, please read the article by Mrs Armine Hakobyan-Wicks.

Monday 22 July – Archbishop Najarian presided over the Diocesan Council's periodic meeting. The agenda included the renovation project of the Holy See of Etchmiadzin – the dome, columns and frescos; the results of the Diocesan strategic planning meeting; the 150th anniversary commemoration of Gomidas Vartabed; the resolutions from the Diocesan Assembly Annual Meeting; spiritual education; and matters relating to finances and the budget.

Sunday July 28 - On the occasion of the Feast of the Transfiguration, *Vartavar*, Archbishop Najarian celebrated an episcopal Divine Liturgy. Following the service, with Father Avetis Hambarzumyan, Chairman Sarkis Der Bedrossian, Bedros Zorlu and the Chancellor, he received the delegation from the Republic of Artsakh headed by Foreign Minister Mr Masis Mayilian, National Assembly Member Mr Davit Ishkhanyan and Foreign Ministry Public Relations Officer Mr Artak Nersisyan. The delegation was invited to Australia by the Armenian National Committee of Australia to hold consultations with senior political officials in Sydney and Canberra. Accompanying the delegation were Mr Kaylar Michaelian, Permanent Representative of Artsakh to Australia and his wife. At this meeting, the program of the engagements with the institutions on 29 July was presented and the dinner to be held on the same evening with representatives of community organisations, as well as the work undertaken on Artsakh's self-determination, tourism and security. The Minister gifted a carpet woven in the Gandzasar Monastery to the Diocesan Centre.

July 29 – At the request of Mr Kaylar Michaelian, Archbishop Najarian invited the spiritual leaders and heads of the various denominations of the Armenian Churches to meet with the delegation from Artsakh at the diocesan Centre. At 10.00 am with the Chancellor, the Archbishop welcomed Very Reverend Father Basil Sousanian of the Armenian Catholic Church, Reverend Hagop Sarkissian, Reverend Krikor Youmoushakian President of the Armenian Missionary Association of Australia, Reverend Fathers Norayr Patanian, Bartev Karakashian, Avetis Hambarzumyan, the visiting delegation from Artsakh accompanied by Mr and Mrs Kaylar and Janet Michaelian, Diocesan Council Chairman Mr Sarkis Der Bedrossian and member Mr Garo Aladjadjian, Parish Council Chairmen from the Church of Holy Resurrection and the Church of Holy Trinity Messrs Bedros Zorlu and Nahabed Hacadurian. Minister Masis Mayilian informed the attendees about the security of Artsakh, underlining that Artsakh has been relatively peaceful in recent months, allowing it to tackle other issues such as the 2019 municipal elections and the April 2020 presidential and parliamentary elections. The Minister emphasised the importance

of spiritual ministry and the benefits brought by our monasteries not only for their spiritual nurturing but also of their tourism benefits. He explained how important it is to renovate the Yerits Mankants Monastery which requires very costly renovation work. He suggested all the denominations in Australia unite their efforts toward this noble project to ensure the

success of the renovation project. The proposal was welcomed by the Archbishop and the spiritual fathers. The Minister also explained that Artsakh is already exporting to the USA and various Diaspora Armenian organisations and individuals are investing in the Republic. Most important is to have the monetary system that we now have today. At the political level, the Minister and Mr Ishkhanyan explained that it is anticipated to form an Australian Friends of Artsakh group at both State and Federal levels. The Minister stated that whilst international recognition of the Republic is a priority the Azerbaijani obstacles are many. The Minister noted that preservation of the Armenian family and preservation of our traditional values are consistent work for the state of Artsakh. And with the state program encouraging births, the results have been optimistic with birth rates rising. Concerning the resettlement program, the Minister advised it was slow and asked the clergy to encourage the process. On the other hand, he said that infrastructure is being created to implement resettlement programs by the government. He gave the example of the Australian-Armenians building 15 apartments by investing in the Australian-Armenian ARI program and the district they build will be called the Sydney District in the region of Karvajar. The Minister and Mr Ishkhanyan expressed appreciation for the contributions from Australia, including the visits organised by the Armenian Apostolic Church and Armenian Missionary Association of Australia, kindergarten programs etc. He said the April 2016 war had a psychological impact on all of them, but the invincible will of the Armenian people prevailed, and the patriotism encouraged the Artsakh programs.

Concerning the peace process, the Minister said that Artsakh, due to Azerbaijan's pressure, would not participate in the negotiations and issues would not be resolved if the parties to the dispute were not involved in the negotiations.

From this point of view, the Government of Armenia raises the issue of our participation. We have a policy of restraining Azerbaijan, and the Diaspora plays a big role

in that, because if we are strong as a nation it is only then when we can restrain the enemy. We are now militarily stronger than we were in April 2016, our capabilities have increased but Azerbaijan has also increased, for which we have solutions. Since 2016, our tactics have changed from defensive to offensive.

At the end of the meeting, the Archbishop advised that the Permanent Representative and the Heads of Churches should meet together and initiate the task that was set before them.

In the evening, a welcome dinner was organised by the Armenian National Committee in the hall of Galstaun College attended by Archbishop Najarian accompanied by Father Yeremia Abgaryan, Father Avetis Hambardzumyan and the Chancellor. The guests of honour were welcomed with addresses from the Archbishop and representatives of the three Armenian political parties, AGBU, Hamazkaine, ARS, Homenetmen and the Armenian National Committee, as well as the Permanent Representative of Artsakh. Both Minister Mayilian and Mr Ishkhanyan in turn addressed the invitees, ahead of their early morning departure to Canberra the next day to hold two days of meetings with politicians. The atmosphere during the event was warm and united.

Parish News

Melbourne Armenian Apostolic Church of St Mary

*Jerusalem - Armenia - Artsakh Pilgrimage
28 May - 18 June, 2019*

From 28 May to 18 June, a group of 30 parish members from St Mary's Armenian Apostolic Church in Melbourne led by Parish Pastor Khacher Harutyunyan made a pilgrimage to the Holy Lands of Jerusalem, Armenia and Artsakh with the blessing of His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian.

The planning of the Jerusalem pilgrimage was organised and guided by Very Reverend Father Theodoros Zakaryan from the Brotherhood of the Jerusalem. During the pilgrimage the group visited the Church of the Holy Sepulchre, St James Armenian Church and Monastery, Mount of Olives, Mount Zion, holy sites at Galilee and Nazareth, Armenian Holy Saviour Church, Jordan River, Haifa, Mount Tabor and other holy sites. The pilgrims had the opportunity to celebrate Holy Mass on the Feast of Ascension at Mount of Olives from where Christ ascended

into heaven, as well as at the Holy Sepulchre at midnight in front of our Lord Jesus Christ's tomb. Inside the cave of the holy chapel of Bethlehem's Church of Nativity, the pilgrims participated in the Divine Liturgy. The Armenian Patriarch of Jerusalem, His Beatitude Archbishop Nourhan Manoogian received and blessed the pilgrims highlighting the importance of the pilgrims' visit to the Holy Land to support the Armenian Brotherhood of Jerusalem and recognise the tremendous inheritance and rights given to the Armenian Apostolic Church.

At the final dinner in Jerusalem, Father Theodoros and Deacon Ashot who helped greatly to ensure the pilgrimage ran smoothly joined the group. At the end of the dinner, the Father presented the certificates signed by the Armenian Patriarch of Jerusalem to

the attendants, confirming the great honor of being a pilgrimage to Jerusalem.

On June 9, the group departed Israel by plane to Tbilisi, Georgia, where we had the opportunity to pray at the Armenian Prelacy's St Kevork Church, to pay tribute at the shrine of the great minstrel Sayat Nova and take an evening stroll in the historic city of Tbilisi.

From June 10-20 the group of pilgrims left for the Historical Homeland, visiting Sanahin Haghbat, Yerevan, Etchmiadzin, Sevan, Tsakhkadzor, Khor Virap, Noravank, Tatev, Karahahunj, Khndzoresk. In liberated Artsakh they visited the Ghazanchetsots Church of Shushi, Stepanakert, Gandzasar, Askeran Fortress, Aghdam and Tigranaket. During their visit to the Mother See of Holy Etchmiadzin, His Holiness Karekin II received the pilgrims with a Pontifical blessing. He fondly recalled his Pontifical visit to Australia earlier in the year and wished the pilgrims well to return to Melbourne inspired by the radiant blessing of Holy Etchmiadzin to improve community life.

As a reflection, Pilgrimage for a Christian is not simply a journey, but a spiritual process of renewing one's faith, re-making a covenant with God, re-finding one's identity as a faithful follower of Christ, strengthening one's love for his homeland in his heart. Pilgrimage is a journey of prayer and repentance, self-purification, of which the crowning joy is returning to God. Pilgrimage to the Armenian living abroad is a journey of recognition and re-evaluation of his identity in the Motherland, the fruit of which is the arousing of a burning fire of patriotism in his heart and soul.

Rev Fr Khacher Harutyunyan
Parish Pastor of the Armenian Apostolic Church of St Mary

Brisbane, Queensland

On July 20, His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian, the Primate of Australia and New Zealand, accompanied by Reverend Father Avetis Hambarzumyan, Diocesan Council Chairman Sarkis Der Bedrossian, Deacon Vartan Elmasian and benefactor Avetis Tevanian, visited the small Armenian community of Queensland consisting of about 100 people.

His Eminence celebrated Holy Mass at St Clement's Melkite Catholic Church in Brisbane encouraging those present to be united, to keep in touch with the Prelacy, to make efforts to gather and organise Armenian rites frequently in order not lose the essence of being an Armenian and the religion.

After the Holy Mass, His Eminence blessed the luncheon table, and everyone recited together The Lord's Prayer. This gathering was a good opportunity for everyone to come together and those who first attended such gathering had the opportunity to get acquainted with community members and introduce themselves. The community members discussed their problems with His Eminence and took counsel from him. The Primate presented the blessed crosses to those present. The members of the community expressed their gratitude to His Eminence and other honoured guests, as well as Aram and Sona Karapet and members of the Queensland Armenian Community Organisational Committee for organising this event.

Armine Hakobyan - Gold Coast

An Interview with Very Reverend Father Vahan Ohanian from the Mekhitarist Congregation of St Lazzaro

With the visit of the Very Reverend Father to Australia, Paros took the opportunity to interview him about the works he has accomplished and of his future plans. Father Vahan is a tireless and meticulous member of the Mekhitarist Congregation of Venice. Between 1980 -86 he attended "Pontifica Universita San Tomasso d'Aquino" University studying Theology and Philosophy. In 1987, at the age of 25 he was ordained a celibate priest and besides Armenian he is fluent in Italian, English, French and Arabic. He has published dictionaries from Italian to Armenian and Armenian to Italian. The Reverend Father has been assigned to very responsible positions as the Principal of Mourad Raphaelian School, Vicar General of Mekhitarist Congregation, administrator of the Publishing house of the Mekhitarists. Among his many works we can enumerate the 8th volume of "Indexing of the Manuscripts" of Venice's Madenataran (Library of

Manuscripts) and editing of the 2nd Volume of "Armenian Manuscripts". Father Vahan is a qualified teacher of classical Armenian. In 2011 he published a compelling work, "Armenians at The Twilight of the Ottoman Era". In recent years he has devoted his time in researching and studying the Armenian Genocide, primarily focusing on documents found in the archives of the French Foreign Ministry in the French city Of Nantes. In collaboration with Armenian scholar of Australia, Mr Ara Ketibian, he has to date published, "The Armenian Genocide Prelude and Aftermath as Printed in the US Press (1890-1922)" in five volumes. At present Father Vahan holds the Director of the Madenataran of the Mekhitarist Congregation of St Lazzaro, Venice.

Ed.

Paros: Welcome to Sydney and congratulations on your accomplishment in publishing the first 5 volumes of your work. Could you kindly inform our readers as to why, how and when you commenced this project?

Father Vahan: Many years ago I started thinking about this project which demands a great deal of work. I had a collection of articles and in 2007 I met historian Vicken Babkenian. He showed me the subject matter he had compiled and that became the driving force for the work ahead. In spite of that, the continuation of the work would not have been possible if not for the efforts of three Armenia ladies from Gyumri, namely Sirush Minasyan, Christine Mkhitaryan and Esmarita Boghossian, who worked tirelessly in gathering articles and compilation of preliminary lists for the body of work.

Paros: I heard that 1000 copies of the 5 volumes have been published. Such a huge undertaking implies a huge expense. How did you manage to print them all?

Father Vahan: You are correct. May the understanding of our friends be blessed who for the sake of justice and reverence for the blood of the Genocide victims contributed and assumed the expenses for the publication of these volumes. They are VIVACELL, Hasratian-Minassian fund from Armenia, Mr Roupen Krikorian from Moscow, Serabian establishment from Milano, Mr Vahe Gabrach from Switzerland, Messrs Zohrab Keverian and John Nazarian from Australia. It is worth mentioning, the shipping expenses of 50 sets of these volumes from Armenian to Australia was undertaken by Mr Avo Tevanian of Sydney. May I also express that the entire Armenian community of Australia has always positively embraced any call to pro-Armenian interests.

Paros: How can our readers obtain these volumes if they want to purchase them?

Hayr Vahan: It's not my intention to disappoint the readers, but these books are not for sale. They will be gifted to important institutions, libraries, research centres, etc. In Australia the distribution is being undertaken by AGBU's Sydney Chapter. Last month, President of the New South Wales Legislative Council (Senate), the Honourable John Ajaka gave a reception in my honour at Parliament and undertook to send the volumes to a number of institutions.

Paros: In that case, how will they be available to interested scholars?

Hayr Vahan: They will be posted on dedicated websites, accessible to everyone.

Paros: Until now researchers have extracted copies of articles from various American newspapers and eyewitness accounts. How does your publication differ from the others?

Hayr Vahan: Our studies are complete, including testimonies of Greek and Assyrian genocides, foreign missionaries and consulates, detailing heroic efforts of battles, correspondence. They have not been censored in any way, that is, if the newspapers have no pro-Armenian testimonies, we have included them; expressions that we considered extremist are also included. We have given the testimonies as they are, leaving the facts and analyses to the researching historian, the political scientist, the sociologist and so on. Secondly, the articles in the books are not simply photocopies but we have meticulously typed them up. Thirdly, indexes are cited at the end of each article or groups of articles which would otherwise be immensely time-consuming work for a meticulous and professional person. Fourth, where we discovered the name of a particular place or person was incorrectly printed, we noted our opinion to facilitate the work of future researchers.

Paros: Which American papers did you reference?

Hayr Vahan: 6 papers. The Chicago Daily Tribune, The New York Times, The Boston Daily Globe, The Washington Post, The Los Angeles Times, The Christian Science Monitor.

Paros: Your future plans?

Hayr Vahan: In conjunction with this work, I have commenced the collection of letters from Father Ghevont Alishan (1840-1901) addressed to the Mekhitarist Fathers, Catholicos of the Armenian Apostolic Church, Armenian and non-Armenian scholars, artists, historians, etc. Some of these letters have been obtained from the State Archives of St Petersburg and the Government of Venice. Alishan's brother, Serovpe Alishan, was a coin expert and had special connections with various museums around the world, including the Louvre Museum. These contacts helped and facilitated the research work of Father Ghevont Alishan's research. After collecting all the letters that exceed 2000, we will most likely publish them in 5 volumes.

Paros: Thanks to your unshakable will I am sure you will be able to leave a great heir to the Armenian people. We wish you good health and success in all your patriotic projects. Did you have any messages from the Paros editorial staff or readers?

Hayr Vahan: I am grateful for the publishing of Paros these past two years keeping us all informed on the life of the Australian Armenian community. As an experienced researcher of the Mekhitarist Congregation, I greatly appreciate your work and wish you continuity as the secret to success is in continuity. For the readers of Paros, I strongly advise them to encourage this monthly publication which reports accurately and meticulously, bilingual news which will be used by future historians so you too will leave a legacy for Armenians.

[Thank you to Mr Zareh Babikian of Canada for his assistance with this translation]

Preparation of Priests 2019-2020 Academic Year

The body responsible in the Preparation of Priests of the Mother See of Holy Etchmiadzin announces the 2019-2020 academic year for now open. Persons under 45 years of age, married or single, with higher education who are children of the Armenian Apostolic Church are eligible for admission. The course duration is for three years during which time students will receive an educational allowance.

To be eligible for admission, applicants will be interviewed on the following areas:

1. Knowledge of the Bible,
2. History of the Armenian Church,
3. History of the Armenian people,
4. Armenian literature,
5. Church experience;
6. Ability to express themselves.

For further details and explanations, please apply to the Diocesan Chancellor by 10 August, 2019 on (02) 91614000 or by email at diocese@armenian.com.au

CHANCELLERY OF THE DIOCESE

Dear Readers,

As advised in last month's Paros, our dedication issue to the blessed memory of Catholicos of All Armenians His Holiness Karekin I on the 20th anniversary of his passing will be held back to a later issue this year due to publishing deadlines.

We look forward to offering a more comprehensive tribute to ensure enjoyable reading.

-Paros Editorial Team-

Thank You to
Dr & Mrs Artin & Maro Jebejian for their
support & 2019 sponsorship of Paros

To discuss sponsoring an issue
of Paros or placing a business advertisement,
please contact Mrs Laura Artinian
on 0409049304

EM Funerals

Serving With Dignity, Compassion & Excellence!
Proudly Australian owned and operated.

Ello Meguerditchian

Always here to help.

*"It would be an honour
for me and my
compassionate staff
to assist you in your
time of need."*

Ph: 0405 675 571

E: ello@emfunerals.com

Contact me for a discreet, obligation free discussion

Սիտնիի Հայ գաղութի կողմէ ճանչցուած
Էլօ Սկրտիչեանը պատրաստ է
լաւագոյն օգտակար հանդիսանալու
թաղմանական սպասարկութեան

Personalised/Professional service • Burial or Cremation services
• Repatriation of remains (coming from overseas/sending overseas)
Fluent in many languages • Will always answer your call 24/7 • All cultures
For peace of mind, ask about our Pre-Paid Funeral - 3 years interest free payment plan*

* (For funeral services only; burial plots not included).